

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
proprietary Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput Primum. a Alexander III.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

DECRETALIA IN LIBRO V. DECRETALIIUM

TITULUS IX.

De Apostatis, & reiterantibus Baptisma.

CAPUT PRIMUM.

^a Alexander III.

PRÆTEREA ^b Clerici, qui relicto Ordine Clericali, & habitu suo, in apostasia, tanquam laici conversantur, si in criminibus comprehensi teneantur, per censuras Ecclesiasticas non præcipimus liberari.

NOTÆ.

^{1.} ^a **A**lexander III. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titulo. cap. 2. ubi additur, pars capituli Presbyterum; unde constat in præsentem referri partem textus in cap. Presbyterum, de Clerico agrotante, cap. 2. ne Clerici vel Monachi: & integra Decretalis extat post Concil. Lateran. part. 26. cap. 15. & 16. ubi legitur, Eugenius Papa Sarenfis Episcopo: sed legendum est, Eugenius III. ut jam notavi in cap. 2. ne Clerici, vel Monach. Andreas Saufay in Panopl. Cleric. 2. part. lib. 7. c. 1. credit legendum esse Sarenfis, quæ Sedes Archiepiscopalis est in Sardinia, dicta Sarenfis. Sed retinenda est vulgaris littera, quæ habet Sarenfis, ut jam notavi in cap. 2. de cleric. agrot. nec Sarenfis legitur potest, siquidem Salar civitas Sardinie Cathedralis Archiepiscopali ex Ecclesia Turritana in eam translata decorata fuit ab Eugenio IV. Anno 1447. ut refert Bonfant. in histor. Sardinia lib. 13. cap. ult. §. 15. Unde temporibus nostri Eugenii III. nec Cathedralis Episcopalem habebat, & ita præfens inscriptio restituenda est, Eugenius III. Sarenfis Episcopo.

^{2.} ^b Clerici] Glossa in cap. una, verbo Tolerandi, hoc titulo, Bannes in 1. 2. quest. 12. dubit. 3. existimant in præfenti Clericorum nomine intelligi tantum eos, qui sunt in sacris Ordinibus constituti, non verò primam tantum tonsuram initiati. Moventur ex eo, quia in præfenti textu agitur de Clericis, qui relicto Ordine clericali ut laici incedunt: sed primam tonsuram initiati, Ordinem clericalem non habent: igitur de eis non sensit Alexander III. Sed contrarium verius est; nam Clericorum nomine, etiam cum agitur de Clericis habentibus Ordinem clericalem, comprehenduntur Clerici primam tonsuram initiati, ut probatur expressè ex c. quoniam, 69. dist. & ex eo, quod illos omnes, qui laici non sunt, sed à vulgo selecti, & in sortem Domini adscripti, Ordo clericalis comprehendit cap. clericos, 21. dist. cap. quorundam, 23. dist. cap. 1. cap. Episcopus, de præbendis, cap. ubi periculum, §. præterea, de elect. Facit Concil. Triburiense can. 27. ibi: In Synodo Chalcedonensi, capite septimo statutum est, ut Clerici, qui semel in Clero deputati sunt, neque ad militiam, neque ad aliquam veniant dignitatem mundanam: & hoc tentantes, & penitentiam non agentes, quo minus redeant ad hoc, quod propter Deum primum elegerunt, anathematizari. Nos autem eandem

sequentes canonicam auctoritatem, statuimus, ut clericus ecclesiasticè nutritus in Ecclesia coram populo, vel legens, vel cantans, si postmodum relicto clericali habitu, à castris Dominicis, quibus adscriptus est, profugus, & apostata elabatur, & ad sacrum regreditur, ab Episcopo canonicè coërcetur, ut ad sinum matris Ecclesie revertatur. Quod si in hac indisciplinatione perdurat, ut comam nuriat, confringatur, ut iterum detondeatur, & postea nec uxorem accipiat, nec sacrum Ordinem attingat. Si verò hic hujus sancti Concilii reluctaverit definitioni, secundum præsentem Chalcedonensis Capituli constitutionem anathematizetur. Sanctus Isidorus tales Hippocentauris dicit esse similes, qui nec equi, nec homines, atque quasi bruta animalia, libertate, ac desiderio suo feruntur. Unde in cap. cum contingat, de atate & qualitate, dicitur: Ordo clericalis per primam tonsuram confertur. Et in cap. degradatio, de poenis, dum agitur de personis, quæ degradari debeant, dicitur degradationem debere fieri usque ad primam tonsuram: & in Pontificali Romano, dum recensetur ordo degradationis à prima tonsura, ita legitur: Auctoritate Dei Omnipotentis, Patris & Filii, & Spiritus sancti, ac nostra, tibi auferimus habitum clericalem, & nudamus te Religionis ornatu, ac deponimus, degradamus, & spoliamus te omni Ordine, beneficio, & privilegio clericali, & velut clericalis professionis indignum, redigimus in servitutem, & ignorantiam habitus secularis, ac status. Et infra: Pronunciamus, ut hunc exitum omni ordine, ac privilegio Clericali, Curia secularis in suum forum recipiat degradatum. Igitur quia primam tantum tonsuram initiatus est in Ordine clericali. Nec obstat quod quotiescunque in jure recensentur Clerici, non enumerantur primam tantum tonsuram initiati, ut in cap. illud, 27. dist. cap. à Subdiacono, 93. dist. & expressè id videtur doceri in cap. Clericus 6. de vita & honest. cleric. ibi: Clericus si tonsuram dimissam uxorem acceperit, qui quidem sine gradu est Igitur si prima tonsura initiati sine gradu clericali sunt, non possunt comprehendere præfenti textu, siquidem in eo agit Eugenius de clericis, qui in clericali ordine erant. Nam omni-sa quaestione, an videli. et prima tonsura ordo sit, quam fuscè disputant D. Thomas in 4. dist. 24. q. 3. art. 1. Bellarminus tom. 1. controv. lib. 1. de cleric. cap. 13. Sanchez lib. 7. consil. cap. 3. dub. 65. Layman in summa, titulo de ordine, cap. 5. nu. 5. Marchinus eod. tract. tract. 1. quest. 1. cap. 7. nu. 1. Andreas Saufay p. 1. Panopl. cleric. ferè per totam.

Hallerius

Halberius de sacris elect. sect. 2. cap. 1. ex veriori sententia dicendum est, propriè, & strictè primam tonsuram non esse ordinem, sed præviam dispositionem ad Ordines, cuius cooptationis ratione ita tonsuratus dicitur habere Ordinem clericalem. & per consequens frui privilegio canonis si quis suadente 17. quæst. 4. ut probat Barbosa lib. 1. juris eccles. cap. 39. §. 2. num. 2. privilegio fori ex cap. Clericus 12. quæst. 2. cap. unic. de cleric. conjug. lib. 6. ut infra dicemus, & ita rectè comprehenditur præsentis decisionis. Nec obstat textus in dict. cap. Clericus 6. qui accipiendus est de gradu sacro, quem verè non habet primà tonsurà initiatus, ut in ejus textus notis probavi.

COMMENTARIUM.

EX hoc textu sequens communiter deducitur assertio: Clerici, qui dimisso habitu Clericali, ut laici conversantur, privantur privilegio fori. & canonis. Probant eam textus in c. final. 50. dist. c. fin. aniem 11. quæst. 3. cap. 3. 20. quæst. 3. cap. sine ornatum, cap. præcipimus 22. quæst. 4. cap. perpendimus, cap. contingit, c. cum non ab homine, cap. in audientia 45. de sentent. excomm. cap. 1. de vita & honest. Cleric. in 6. Clement. 1. eod. titul. cap. unic. de Cleric. conjug. eod. lib. Concil. Andeg. can. 8. ibi: Clerici, qui relicto Clero se ad seculari militiam, & ad laicos conulerint, non iniuste ab Ecclesia quam reliquerunt, amoveantur. Concil. Toleranum sub Sixto IV. anno 1473. can. 14. Ut qui susceptæ professionis habitum dedignantur, privilegium gaudeant sibi concessis, nec nostri juris auctoritas, nec ordo exigit rationis; frustra enim auxilium legis invocat, qui committit in legem. Et infra: Sacro approbante Concilio statuisimus, ut de cetero prædicti Clerici, tam conjugati, quam non conjugati, tonsuram quantitatis unius regalis, & vestem superiorem non virgatam, nec epartitam, ad medietatem tibiæ, vel ferè declinantem, conferant congruentem: non autem deferentes ejusmodi habitum, si fuerint conjugati, eo i. s. si verò non conjugati, & excessibus, & enormitatibus se ingesserint, privilegium omnino amittant Clericale. Illustrant ultra congesta, in præsentia Barbosa. & de jure eccles. lib. 1. c. 39. num. 73. Ant. August. lib. 8. in epit. tit. 47. Andreas Saulay 2. part. Panopl. Cleric. lib. 7. cap. 1. Fermo sinus in cap. cum non ab homine, quæst. 25. de iudiciis, Balboa in cap. 2. de iudiciis, num. 122. Pereyra 2. part. demann Regia, cap. 26. Layman lib. 2. summa tract. 1. cap. 13. Patinac. de heres. qu. 83. Petrus Gregor. lib. 1. partit. titul. 5. capit. 7. Ricciulus de jure person. lib. 7. cap. 1. cum sequent. Covarr. practicar. quæst. 31. Diana part. 1. tract. 2. resol. 51. Germonius lib. 3. de sacerorum immunit. lib. 3. cap. 15. Martha de jurisdict. part. 1. cent. 2. casu 153. Suarez adversus Regem Anglia lib. 4. cap. 28. Acunna dict. cap. final. 50. dist. Escobar de Pontificia jurisdict. cap. 21. §. 5. Virutogoyti in Pastoralis Regulari, voto 3.

Sed pro dubitandi ratione in præsentem assertionem ita insurgo: Exemptio Clericorum à jurisdictione seculari provenit à jure divino, juxta plurium sententiam, quam retuli in cap. Clerici 8. de iudiciis: & tale Privilegium fori concessum est in favorem totius status clericalis; quare à Clerico renunciari non potest, ac etiam si expressè ipse consentiat in iudicem secularem; ab eo iudicari, aut puniri non valet, ut probavi in cap. si diligenti, de foro competentis. Igitur nec habitum, seu

tonsuram clericalem dimittendo pot erit Judex secularis aliàs incapax illum condemnare; nam si expressè in eum consentire non potest, minùs valebit ejus jurisdictionem prorogare, tacitè factò ipso dimittendo habitum clericalem. Augetur primò hæc dubitandi ratio ex eo, nam inter modos deferendi statum clericalem, præcipuus est matrimonii contractus, cap. 1. diversis, de Cleric. conjug. probat Ricciulus dict. lib. 7. cap. 1. per totum: sed Clericus conjugatus adhuc post matrimonium contractum retinet privilegium fori, cap. unic. de Cleric. conjug. lib. 6. Trident. sess. 23. de reform. capit. 6. latè probat D. Joseph. Vela tom. 2. dissert. 45. ergo quia dimittens habitum, & deferens statum clericalem, fori privilegio non privatur. Augetur secundò, nam Clericus, quantumvis enormitatibus deditus sit, non amittit privilegium fori, nisi ter monitus non respiciat, cap. contingit, cap. in audientia, de sentent. excomm. probavi in cap. final. de vita & honest. Cleric. Igitur et si dimittat de facto habitum, & tonsuram, dum tamen non sit ter monitus, non amittit privilegium fori, & per consequens defendi debet per Ecclesiam in causis criminalibus.

Quà dubitandi ratione minimè obstante, vera est præsens assertio, pro cujus expositione sciendum est, apostasiam vocem Græcam esse, & Latine significare desertionem, & ita apostatam idem esse ac desertorem, l. desertorem, ff. de re milit. & prævariatorem Latine dici, qui Græcè apostata appellatur, notavit sanctus Ambrosius serm. 15. in Psalmum 118. vers. 7. qui rectè docet, apostatam, & apostasiam Græcas voces esse: & quamvis utriusque extrema pars affinitatem habeat cum Latinis vocabulis à stando deductis; tamen utriusque initium purè Græcum est. Itaque vox apostata planè Græca est, idem sonans, quod desertor Sanctus Augustin. lib. 20. de Civit. Dei, cap. 19. refugam dicit. Hebræi apostatam Belial appellat, ut illustrat Theophilus Raynaudus tom. 17. tract. de apostasia, cap. 1. per totum, Beyerlinch. tom. 1. in theatro, verbo Apostasia, Suarez de fide disput. 16. sect. 5. Varias apostasie differentias recensuerunt repetentes in præsentia, D. Thomas 2. 2. quæst. 12. art. 1. sed juxta divisionem, quam retuli in can. 46. Concilii Illiber. apostasia, quæ in præsentia titulo improbat, triplex est; alia perfidie, quæ est desertio fidei Catholice, de qua agemus in cap. quidam, hoc titul. alia à religioso statu semel in to per professionem, aut substantialia religionis vota, de qua agemus infra in cap. penult. & final. Tertia quæ committitur per defectionem à clericali statu, videlicet per matrimonium, militiam, vel habitum clericalis dimissionem, de qua in præsentia, & in cap. tua, hoc titul. agendum est: & de his tribus modis deferendi habitum clericalem agit Ricciulus lib. 7. de jure person. per totum, & nos alibi, videlicet de matrimonio à Clericis contracto in c. 1. de Clericis conjug. de Clerico militie nomen dante in cap. final. eod. tit. & ita in præsentia tantum agendum est de apostasia, quæ contingit per dimissionem habitus clericalis. Et priùs sciendum est, dubium esse, an talis apostasia committatur à Clericis in minoribus ordinibus constitutis, vel tantum primà tonsurà initiatis. Et negant Bannes in 1. 2. quæst. 12. dubitat. 3. Hostiens. & Abbas in cap. 3. hoc titulo, Decianus lib. 5. tract. crimin. cap. 73. numer. 24. Covarr. de spons. 2. part. cap. 9. §. 3. num. 2. Menoch. de arbitr. casu 346. num. 52. apostasiam ab ordine

ordine clericali locum habere in clericis primâ tonsurâ initiatis : moventur exemplo novitiorum religionis cujuslibet , qui sunt in statu incipientium respectu status clericalis ; siquidem prima tonsura est dispositio ad ordines : sed novitius ante emissam professionem retrocedens , non apostata , nec defertor religionis creditur : ergo similiter clerici tonsurâ dimissâ , & abjecto clericali habitu , ut laici incedentes , apostata dici nequeunt , præcipuè cum jure permittente hoc faciant , ut probavi in *cap. clericus 6. de vita & honest. cleric. cap. 1. de cleric. conjug.* Verùm contrarium expresse docetur in præfati textu , ibi : *Apostasia.* Et textum hunc procedere etiam in clericis minoribus gradibus initiatis , seu tantum primâ tonsurâ , probant Saufay in *panopl. clericali. lib. 7. capit. 1.* Duvalius *de fide quæst. 8.* Nec obstat fundamentum contrariæ sententiæ ; nam par ratio non est in novitio retrocedente à religione , ac in clerico primâ tonsurâ initiato deferente statum clericalem , quia per tonsuram clericus militiae ecclesiasticæ , & statui clericali longè arctiori jure adscribitur , quàm religioni monasticæ per habitus susceptionem novitius devincitur ; siquidem initiatus primâ tonsurâ in sortem Domini transit , unde clericus dicitur , ut supra probavi , nec tonsura ipsa iterari valet , aut ab ea dejici jam initiatus : quæ omnia è contrario procedunt in novitio , qui per habitus susceptionem non efficitur religiosus , & à Præfato expelli potest , & ipse iterum novitium iterare. Unde cognoscitur , strictius mancipari clericum per primam tonsuram statui clericali , quàm novitium religioni per habitus susceptionem ; quare quid mirum si in desertione status clericalis apostasia committatur , non verò in recessu novitii à religione. Nec obstat clericum primâ tonsurâ tantum initiatum ex juris permissione habitum deserere posse , etiam matrimonium contrahendo , juxta tradita in *cap. 1. de cleric. conjug.* nam exinde tantum evincitur , ipsum non esse cogendum reassumere habitum clericalem , aut penis apostatæ teneri , ut contingit clericis in majoribus ordinibus constitutis , ut dicemus infra in *cap. tua* , non tamen inde deducitur , eum frui posse privilegio fori , quod competit tantum clericis deferentibus tonsuram , & habitum clericalem , ut infra dicemus : peccareque lethaliter ipsum propter apostasiam interiorem , si ex contemptu , aut sine causa ab statu clericali discedat , docuerunt Duvalius , & Saufay supra. Manet ergo , clericum in minoribus ordinibus constitutum , aut tantum prima tonsura initiatum , habitum deferentem , apostasiam committere , non tamen cogi habitum reassumere : nec contrarium docetur in *cap. clericus , de vita & honest. cleric.* cujus veram interpretationem dedi in ejus notis.

6. Deinde sciendum est , omnes clericos , tam in sacris , quàm in minoribus ordinibus constitutos , in clericali statu perseverantes , plenè , & integrè privilegio fori gaudere , nisi per crimina illud amittant , ut probatur ex *cap. 2. de foro compet. ibi : Nec presbyterum , nec diaconum , aut clericum ullum , aut juniores Ecclesia.* Et *cap. cum non ab homine , de judiciis* , in illis verbis : *Clericos cujuscumque ordinis.* Et ibi : *Clericus in quocumque ordine constitutus.* Faciunt textus generaliter de omnibus clericis agentes in *cap. de persona 11. quæst. 1. authent. Cassa , Cod. de sacrosanct. Ecclesiis , authent. item nulla , Cod. de Episcop. &*

Clerico. Omnes enim speciali titulo Deo sunt ad dicti , de ejusque familia effecti , & divino cultui consecrati : licet enim inter ipsos clericos existat differentia quoad consecrationem majorem , vel minorem , seu magis , aut minus sacrum ministerium , hoc non sufficit , ut inde evincatur , quosdam magis exemptos fuisse ex vi juris divini , quosdam minus , ut notat Navarrus in *cap. no. vit. de judic. not. 6. numer. 30.* si autem privilegium inspicitur , quatenus per jus ecclesiasticum limitari potest , quoad personas nulla invenitur differentia inter clericos in sacris , & in minoribus constitutos , dummodo in statu clericali perseverent : quod non obscure deducitur ex *cap. 2. de foro compet. & ex cap. si diligenti , eod. titul. in illis verbis : Tui collegio ecclesiastico mandatum.* Quibus dubium non est , quin etiam clerici solius primæ tonsuræ comprehensi sint omnes ; etenim clerici pertinent ad collegium ecclesiasticum , cum datum non sit privilegium hoc hujus , vel illius ordinis intuitu , sed incuitu status clericalis : quam quidem exemptionem plenam , & integram esse debere , manifestè probatur ex iura dictis juribus , tam quæ exemptionem in criminalibus , & civilibus , quàm quæ immunitatem à tributis concedunt. Sed non perperam addidi , clericos in clericali statu perseverantes , ut cognoscatur discrimen versari inter clericos majorum , vel minorum ordinum ; nam etiam in omnibus clericis commune sit , ut indelibilem characterem accipiant , nihilominus quoad perseverantiam in statu , & munere clericali ordines sacri majorem inducant stabilitatem ; clerici enim in sacris ordinibus constituti coguntur in eo manere , ita ut si de facto deserant , reassumere habitum confringantur , ut dicemus infra in *cap. tua* : clerici verò minoribus ordinibus initiati liberè possunt statui clericali renuntiare , negotiis secularibus se immiscendo , aut matrimonium contrahendo , *capit. 1. cap. Ioannes , de clericis conjugatis.*

Unde provenit , ut clerici in sacris constituti , absolute , & absque ulla conditione , ex vi sacri ordinis privilegio fori potiantur ; talis enim ordo dicit perseverantiam in statu clericali , & supponit consequenter privilegium fori , juxta tradita in *cap. clericus 8. de judiciis.* Inferiores autem ordines um per se non obligent , nec inducant perseverantiam in illo statu , non sufficiunt ad inducendum privilegium clericale , sed conditiones alias exposcunt , quæ ostendant in minoribus initiatum in eodem statu permanere , in quo divino cultui , & Ecclesiæ deservit : quæ fuit potissimaratio hujus privilegii , idque planè significavit Trident. *sess. 23. de reform. cap. 6.* dum decrevit , nullum primâ tonsurâ initiatum , aut in minoribus ordinibus constitutum , ante decimum quartum annum beneficium obtinere posse ; sed neque fori eum privilegio gaudere , nisi beneficium habeat ecclesiasticum , aut clericalem habitum , & tonsuram deferens , alicui Ecclesiæ ex mandato sui Episcopi inserviat , vel de ejus licentia in Seminario existat , aut clericorum schola , videlicet aliqua universitate , quasi in via ad majores ordines suscipiendos. Ex quo decreto constat , clericos in minoribus ordinibus constitutos , ita demum clericali privilegio gaudere , si ecclesiasticis ministeriis actu dicati sint , sive ut proximè dicebamus , si in clericali statu perseveraverint : cujus perseverantiæ duos modos Concilium

cliant distinguit; singulos per se sufficientes, cum disparatim apponantur. Primus est, si clericus minoribus initiatus beneficium ecclesiasticum habeat; hac enim conditione supponit Concilium perseverantiam in eo statu, vel saltem annum necessarium, ut iuste beneficium, ejusque fructus retineantur, *cap. commissus 35. vers. Ceterum, de elect. in 6.* quia beneficium sui naturam perpetuitatem denotat, *cap. Sanctorum, 70 dist. cap. unic. de capel. mona. h. lib. 6.* beneficium verò nomine in eo decreto Concilii ad effectum hujus privilegii clericalis pensionem non comprehenditur certum est, tametsi aliàs soleat pro beneficio haberi, *cap. ad audientiam 31. ubi notavi, de rescriptis.* & ita congregatio Cardinali declaravit, cui declarationi in praxi standum esse docuit Garcia de benefic. etsi in puncto juris de hujus sententiæ veritate non malè dubitet P. Suarez contra Regem Angliæ *cap. 27. num. 11.* latius prosequuntur Pereyra *part. 2. de manu Regia, cap. 26.* D. Joseph. Vela *tom. 2. dissert. 45. per totam.* Alter modus est, si clericus in minoribus constitutus, tonsuram, & habitum clericalem deferat, & ad inferendum alicui Ecclesiæ per Episcopum destinatus sit, vel aliàs ex ejus licentia disponatur ad clericale obsequium: qui modus cum tres contineat qualitates copulativè positas, verificari quoad omnes debet, ut privilegium locum habeat, ex regula legis si heredi plures *5. ff. de condit. instit. & penult. instit. de hered. instit. junctâ regulâ textus in cap. cum dilecta 22. junctis notatis à Felino ibi: num. 6. de rescriptis:* & ita Cardinalium declaravit congregatio, ut refert Suarez *dist. cap. 27. n. 12.* ubi rectè post Covarruviam, & alios eas duas priores declaravit qualitates, habitus & tonsuræ, ut earum concursus ut in plurimum tantum, non verò perpetuè, ac permanentè desideretur; & in casu dubio judicis ecclesiastici sit declaratio, juxta textum *in cap. si iudex laicus, de sent. excom. lib. 6.* Prosequuntur Covarr. *practic. cap. 31.* Pereyra, & Vela *ubi supra.* Tandem addimus in calce superioris sententiæ, nisi per crimina illud amittant. Ex quibus deducitur, privilegio clericali gaudere etiam clericum eum, qui per aliquod tempus illo caruit, vel per sententiam privatus est, non utique ob delictum aliquod, sed ob defectum prædictarum conditionum, seu qualitatium, vel alicujus ex eis, si postmodum ob earum concursum ad illud admitti desideret. Nec enim jus commune, aut relata Tridentini dispositio ipsum excludit; nam quod ad jus commune attinet, constat clericum in majoribus ordinibus constitutum, tantum ob certa gravissima crimina postea referenda eis privari; minoribus verò tantum initiatum, ob defectum dictarum qualitatium. Quod ad Concilium attinet, id utique non privat perpetuè eos, qui qualitates in eo præscriptas non servant, fori privilegio: sed pro eo dumtaxat tempore, quo eas non servant: sunt enim illæ quædam propriæ conditiones, quarum ea est natura, ut interim dum implentur, tantum actû suspendant, nec illi locum faciant, postmodum verò eum perficiant, *l. proinde 7. l. cæri conditio 9. l. non omnis 19. l. pecuniam 36. ad finem, ff. de rebus creditis, l. hæc venditio 7. ff. de contrahend. emptio. l. si quis sub conditione 8. ff. si quis omis à causâ testam. l. legata 41. l. qui heredi 44. l. Marcius 45. ff. de condit. & demonstr. l. cedere diem 13. ff. de V. S.* Nec privilegium illud amissum dici potest ex eo, quod clericus, qui cum eo frui potuit, qualitates illas servans, non est eo usus, eidem renunciare videtur, argu-

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. V.

mento legis *sed et si suscepit 52. ff. de judiciis, c. cum inter monasterium 20. de re judicata:* nec ei postmodum ad illud regressus dandus videbatur, ex eisdem juribus, junctâ lege *regula 14. § si venditor, ff. de adilit. edict. c. quam periculosum, in fine 7. q. 1.* tum quia regula dictæ legis *sed et si,* cum similibus, procedit in juribus, vel remediis, quæ cum eorum omissione non compatiuntur, ut quibus certi temporis meta præfixa est, ut proponantur in judicio: quorum neutrum accidit in præfenti casu, sed solum adjiciuntur dictæ conditiones, quibus quomodocunque concurrentibus, tametsi antea defecerint, locus privilegio superfit. Tum etiam quia hujusmodi privilegium non est ejus naturæ, ut renunciari à clerico possit, cum toti ordini clericali sit publicè indultum ut tale, quo non possit aliàs clericus privari, quàm si ob crimina illo fiat indignus, nisi pro præterito tempore, quo qualitatibus à Concilio requisitis destitutus fuit; non pro futuro, quo concurrere simul in eo incipiant, argumento textus in *Clement. 1. de vita & honest. cleric. docent Sylvester verbo Excommunicatio, num. 23. Suarez dist. cap. 27. n. 17.*

His suppositis apparet jam ratio præfentis decisionis, nam cum privilegium fori ita demùm competat clericis primâ tonsurâ, seu ordinibus minoribus initiatis, si perseverent in statu clericali, quæ perseverantia præcipuè cognoscitur ex delatione tonsuræ, & habitus clericalis; ideo qui abjecto clericali statu, & dimisso habitu, ut laicus inter laicos conversatur, indignus redditur prædicti privilegii. Facit ratio adducta à Pontifice *in c. in audientia, de sent. excom.* quia videlicet frustra ab Ecclesia privilegium fori petit, qui peccat in ipsam Ecclesiam, contra sacros canones prohibentes illis de veste laicales: de quibus egi in *cap. clerici, de vita & honest. cleric.* Facit ratio textus in *l. item apud Labeonem, § si quis virginem, ff. de injuriis:* quam expendit Pontifex *in d. c. in audientia:* & quamvis in jure reperitur interdictus clericis usus certarum vestium, ut probavi in *dist. cap. clericus, de vita & honest.* tamen non reperitur certus, & determinatus habitus, quem ipsi clerici de necessitate teneantur inducere; ideo eas vestes dicemus esse clericis congruentes, quæ à communi usu, consuetudineque provincie, in qua commorantur, reperiuntur admisse, ut probant Glossa in *cap. penult. verbo Deauratis, de vita honest. cleric. & in Clement. 1. verbo Sacularis, de elect.* Covarr. *practic. cap. 31. num. 7.* Farinacius in *praxi crimin. tom. 1. quest. 8. num. 69.* Roussel *lib. 4. cap. 3. num. 40.* Riccius *de jure person. lib. 7. cap. 5. num. 1.* Unde fit, quod cum circa vestium usum regionis consuetudo attendenda sit, sic etiam ex debitis circumstantiis fiat interpretatio circa vestium delationem; nam viator, qui iter facit, licet in habitu clericali non incedat, excusabitur, ut probabimus infra in *c. tua:* & ita judicatum fuisse testatur Pereyra *de manu Reg. part. 2. cap. 26. num. 4.* qui idem probat de clerico in domo sua reperto sine habitu, etiamsi dum fugit, extra domum capiatur sine habitu. Item de clerico conjugato occidente uxorem sine habitu: & in his Hispaniarum regnis ex Bulla Alexandri VI. edita anno 1502. clerici minorum ordinum non aliter fruuntur privilegio fori, quàm si per quatuor menses ante commissum delictum habitum, & tonsuram deferant, ut testatur Covarr. *practicar. question. 31.* Gutierrez *lib. 5. practic. cap. 5.* Idem de Gallis referunt Boëtius *decis 69.* Chalfaneus in *consuetud. fol. 49.* De Venetis Gigas

V

do

S.
Traditionis
ratio
decide-
di.

de p[er]sonibus q. 94. num. 8. & si clericis tonsuram dimiserit, clericatuique renunciaverit, sed illam reassumserit, etiam in sacro Episcopo, privilegio fori gaudet, ut probat Marinus lib. 1. resol. cap. 50.

9.
Dissol-
vitur
dubitā-
di ratio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam verius est, ut probavi in cap. clerici, de judiciis, exemptionem clericorum à jurisdictione seculari, quoad causas criminales, & civiles temporales, esse juris positivi; unde nonnullis in casibus illis privilegium fori per sacros canones denegatur, veluti clerico assassino, cap. 1. de homicid. lib. 6. joculari post trinam monitionem, cap. 1. de vita & honest. cleric. lib. 6. carnificis, seu macellarii, aut tabernarii officium exercenti, Clement. 1. eod. tit. clerico degradato, cap. cum non ab homine, de judiciis; in minoribus ordinibus constituto, & matrimonium contrahenti successivè cum duabus, vel semel cum unica, & vidua, cap. unic. de cleric. conjug. l. 6. & rectè ita in præsentem textum docetur, clericum prima Tonsuræ non deferentem habitum, & tonsuram, privati fori privilegio. Nec obstat augmentum primum dubitandi rationis; nam casu, quo clericus deserit habitum clericalem, & ut laicus incedit, non cognoscit iudex secularis de ejus causis criminalibus virtute prorogationis tacite, aut expresse, quæ nulla hoc in casu datur; sed quia in p[er]nam desertionis status clericalis privatur privilegio fori, ratione illius status illi competente, ut in aliis casibus supra enumeratis, ob delicta privatur eodem privilegio, nec ab Ecclesia defenditur, quia in his casibus, in quibus jus Pontificium afficit, sufficit tacitus & immixtus consensus ipsius clerici, argumento legis si unus 27. §. illud, ff. de pactis, l. filius 8. §. veterani, ff. de procurat. ubi docetur, plura tacitè permitti, quæ expresse non permitterentur; ille namque implicitus clerici consensus venit in consequentiam dimissionis habi-

tus, cui est à jure canonico statuta p[er]na; & idè hæc tantum velut principalis attenditur, non consensus ei consequens, ex l. si quis nec causam 4. ff. si certum petatur, l. 1. vers. Prima, l. quod dicitur 7. ff. de auctorit. tutor. Illustrat D. Joseph Vela dissert. 45. §. 1. num. 32. Nec obstat, quod dicebamus de clerico in minoribus constituto matrimonium contrahente; nam ille retinet privilegium fori, si deferat habitum, & tonsuram, ut supra dixi, & probat Vela dissert. 45. at verò in præsentem agimus de clerico primà tonsurà initiato deserente habitum, & tonsuram; quia dum incedit ut laicus, privatur fori privilegio. Nec obstat ultimum augmentum deductum ex dicto capite in audientia, Clement. 1. de vita & honestate cleric. nam facile præsens decisio conciliari potest cum illis novis decisionibus, si in præsentem supponamus, monitionem præcessisse, aut ita deferuisse statum clericalem, ut enormitatis publicè dederetur: quo casu ipso jure privati privilegio fori docuerunt Covar. c. 32. præf. num. 2. Bobadilla lib. 2. polit. c. 18. num. 95. Borellus ad Bellugam, rubric. 11. §. videntur, & Redin de Misest. Princip. vers. Non armis solium, num. 174. Riccius in praxi tom. 2. resol. 172. Bossius in praxi, tit. de foro compet. ex num. 134. Sed contrarium, videlicet adhuc trinam monitionem, & declarationem iudicis necessariam esse, rectius docuerunt Marthæ de iurisdic. 2. part. cap. 36. & 4. part. cent. 2. casu 135. Carolus de Grassis de effectib. cleric. effectu 1. num. 891. Bonac. de legibus disput. 10. quest. 2. punct. 1. §. 4. Ambrosinus de immunit. Eccles. cap. 17. n. 16. Barbof. lib. 1. de iure Eccles. cap. 39. a num. 80. & alleg. 12. num. 24. Torreblanca de iur. spirit. lib. 15. cap. 4. & 5. Diana part. 7. tract. 1. resol. 11. Castropalao tom. 2. oper. mor. tract. 12. disput. unic. punct. 6. num. 8. Egidius Coninch de sacram. disput. 4. dub. 15 n. 159.

CAPUT II.

Idem Abbati Sanctæ a Genovesæ.

EX litterarum tuarum tenore perpendimus, quod quidam ægritudine longa confectus, infano^b fortilegarum mulierum credens consilio, ut sanaretur, per iterationem fecit injuriam Baptismatis sacramento. Astitit huic autem sacrilegio adolescens quidam, bonæ (ut videtur) indolis^c acolytus, frater carnalis illius, in quo baptismus asseritur iteratus, qui ministerium in respondendo exhibuit presbytero baptizanti, & cooperator extitit rei nefandæ. Quia ergo tua nos duxit prudentia consulendus, qualiter puniri debeat acolytus, quem minor ætas, & intentio fraternæ salutis excusare videtur, discretionis tuæ præsentibus litteris respondemus, quod ad superiores ordines promoveri (si publicum est quod proponitur) non valebit, nisi ad a religionem transire voluerit, ut favore religionis ipsius circa eum valeat dispensari. Si verò occultum est, promoveri poterit, & excessum suum dignis p[en]itentia fructibus expiare.

NOTÆ.

^a Genovesæ.] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 3. De hoc Abbate, & ejus jurisdictione egi in cap. cum P. & G. de offic. deleg.

^b Sorilegarum.] Quibus fides non est adhibenda, ut infra dicemus in cap. 1. de sorileg.

^c Acolytus.] Est autem acolytus minister Ec-

clesiæ, cujus officium duplex est: unum deferre cereos accensos ante presbyterum, & cum legitur Evangelium in Missa, ac proinde accendere luminaria Ecclesiæ: alterum est ministrare vinum, & aquam in urceolis, dareque diacono, ut probavi in c. perlectis, vers. ad acolytum, 15. dist. c. clerici, vers. Acolyti, 21. dist. c. 1. vers. Deservientes, c. acolytus, 23. dist. Probant de eo gradu agentes, ultra scriptores de sacramento Ordinis, Valquez 3. p. in 3. disp. 263. num. 30. Vicecomes de ritibus Missæ volum. 3. lib. 1. cap. 25.